

ПОЛОЖЕННЯ

про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у випускних кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Положення розроблене відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів та положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (далі – Університету) з метою запобігання академічному плагіату у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах.

1.2. Це Положення є складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

1.3. Положення визначає порядок проведення перевірки текстових документів випускних кваліфікаційних робіт, які виконуються здобувачами вищої освіти, на наявність ознак академічного плагіату (текстових збігів) та має на меті підвищення якості навчання, розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та формування у здобувачів вищої освіти навичок сумлінного дотримання вимог наукової етики, активізацію самостійності та індивідуальності при написанні випускних кваліфікаційних робіт.

2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. **Автор** – фізична особа, результатом творчої праці якої є представлений твір (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 - XII).

2.2. **Здобувачі вищої освіти** – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (ст. 1 ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556-УП).

2.3. **Твір** – результат наукової чи навчально-методичної діяльності автора (співавторів) поданий в університет на паперових носіях або в електронному вигляді, оприлюднений у мережі Інтернет чи на офіційному web-сайті університету у формі монографії, підручника, навчального посібника, статті, тез, препринта, автореферату і рукопису дисертації (дисертаційної роботи), дипломної роботи, курсової роботи чи проекту, реферату, есе, контрольної роботи, тощо.

2.4. **Оприлюднення твору** – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.5. **Плагіат** – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (ст. 50 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.6. **Плагіат академічний** – навмисне відтворення частково або повністю наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, або відтворення під своїм іменем оприлюднених творів чи інших результатів інтелектуальної праці створених іншими особами без відповідного посилання. (ст. 69 ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556 – VII).

2.7. **Цитата** – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні. (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.8. **Випускна кваліфікаційна робота** – одна з форм державної атестації здобувачів вищої освіти освітніх рівнів «бакалавр», «магістр», яка застосовується з метою контролю набутих студентом у процесі навчання компетентностей, необхідних для виконання ними майбутніх професійних обов'язків. Вимоги до випускних кваліфікаційних робіт наводяться у стандартах університету «Засоби діагностики якості вищої освіти» відповідного освітнього рівня та спеціальності.

Під час виконання заходів щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у випускних кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти необхідно також користуватися розширеним глосарієм термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту».

2.9. Види академічного плагіату в наукових роботах (Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): Лист Міністерства освіти і науки України від 15.08.2018 р. № 111-8681):

2.9.1. Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

2.9.2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

2.9.3. Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

2.9.4. Відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі

науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

2.9.5. Відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва.

3. ПЕРЕЛІК РОБІТ ТА ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

3.1. В Університеті перевірки на академічний плагіат підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти усіх ступенів (бакалавр, магістр). Організацію перевірки вищезазначених матеріалів здійснюють завідувачі кафедр.

3.2. Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення матеріалів робіт для розгляду на кафедрі. Для здійснення перевірки автор роботи звертається з заявою на ім'я керівника структурного підрозділу, в якій дає згоду на її перевірку (Додаток 1).

Перевірку на академічний плагіат дипломних робіт здобувачів вищої освіти здійснює безпосередньо керівник кваліфікаційної роботи на етапі загальної перевірки роботи.

3.3. Роботи що підлягають перевірці на плагіат, надаються авторами в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx, *.rtf.

3.4. Строк перевірки не повинен перевищувати два тижні. Результати перевірки робіт на академічний плагіат оформлюються протоколом засідання кафедри. Варіанти рішень: рекомендовано до захисту; матеріал відправляється на доопрацювання; матеріал до розгляду не приймається. За результатами перевірки автору роботи надається довідка з одним з трьох рішень за формою (Додаток 2).

3.5. У разі незгоди з результатами перевірки автор роботи має право подати на апеляцію. Апеляція подається на ім'я декана (директора) відповідного факультету (інституту) у триденний термін після оголошення результатів перевірки. У цьому випадку, у триденний термін, за розпорядженням декана (директора) створюється комісія у складі 3 осіб для розгляду апеляції, яка повинна розглянути апеляційну заяву у тижневий термін після створення комісії. При розгляді апеляції до складу апеляційної комісії обов'язково залучається представник органу студентського самоврядування.

Про дату, місце та час проведення засідання апеляційної комісії заявника попереджають за допомогою наявних засобів зв'язку щонайменше за два робочі дні. Якщо заявник не з'явився на засідання комісії, то питання розглядається за його відсутності.

У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів.

Результати засідання апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

3.6. В окремих випадках комісія за фактами академічного плагіату також може створюватися службовим розпорядженням ректора за поданням

проректора з науково-педагогічної роботи. До складу такої комісії можуть включатися кваліфіковані фахівці (за згодою), які не є співробітниками Університету.

3.7. У разі підтвердження Апеляційною комісією присутності у дипломній роботі академічного плагіату, студент притягується до академічної відповідальності:

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти.

3.8. Кваліфікаційні роботи, які рекомендовано до захисту, розміщуються у Електронному репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти відповідно до Положення про Електронний репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут»

4. ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ

4.1. Запобігання плагіату в академічному середовищі Університету здійснюють навчальні підрозділи Університету проведенням комплексу профілактичних заходів, які полягають в:

інформуванні здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників про необхідність дотримання правил академічної етики та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування;

формуванні, виданні та розповсюдженні методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використання у наукових, навчальних, науково-методичних та дипломних роботах запозичених матеріалів;

забезпеченні під час викладання дисциплін навчання здобувачів вищої освіти вимогам щодо написання письмових робіт, коректного використання інформації з інших джерел та уникнення плагіату;

ознайомленні науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти з цим Положенням.

5. ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

5.1. Програмно-технічні засоби перевірки на академічний плагіат є допоміжним засобом перевірки робіт на предмет виявлення фактів та обсягу неправомірних запозичень у поданій роботі.

5.2. Перевірка кваліфікаційних робіт може здійснюватися з використанням спеціальних програмних засобів (в тому числі Інтернет-систем), з виконанням рекомендацій щодо інтерпретації показників, та/або за допомогою пошукових Інтернет-сервісів, а також з використанням будь-яких інших способів.

Використання будь-якого способу перевірки не виключає можливість використання іншого (інших) способів.

5.3. До кваліфікаційних робіт зі спеціальностей, у яких основний результат не може обмежуватись лише текстом, а роботи містять схеми, рисунки, формули, діаграми, фрагменти програмного коду, може застосовуватися експертна оцінка та спосіб пошуку академічного плагіату, обраний експертом.

Якщо доступ до спеціальних програмних засобів відсутній, експерт може вручну перевірити ключові фрагменти тексту на запозичення за допомогою Інтернет-пошуку за цими фрагментами та/або за ключовими словами.

При прийнятті остаточного рішення враховуються можливі текстові збіги, які не є плагіатом (стандартні фрази, коректно зазначені цитати, описи стандартних методик, наведення загальновідомої інформації та загальновідомих означень термінів), специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (галузь знань, спеціальність), вид роботи та її унікальність.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора.

6.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради та затверджуються наказом ректора Університету.

6.3. Відповідальність та контроль за виконанням Положення несуть посадові особи Університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

Додаток 1

Керівнику підрозділу _____
(Назва підрозділу, ПІБ керівника підрозділу)

(ПІБ заявника (заявників), місце роботи (навчання))

З А Я В А

Я, автор _____
(Вид роботи)

(Назва та об'єм твору)

Засвідчую, що подана до захисту робота виконана самостійно.

Всі виявлені у роботі запозичення є правомірними.

Автор надає дозвіл на перевірку роботи на оригінальність з метою запобігання плагіату.

Автор гарантує, що ним одержано всі необхідні дозволи на використання у роботі матеріалів, що охороняються авторським правом.

Підпис автора

Дата

Довідка про рівень оригінальності роботи

Назва роботи: _____

Вид роботи (дипломна робота, кваліфікаційна робота, тощо): _____

Автор: _____

Прізвище, ім'я та по батькові

Обсяг роботи: _____ арк.

Програмно-технічні засоби перевірки на оригінальність твору: _____

Результати перевірки на оригінальність твору

Назва структурного елементу (розділів)	Обсяг рукопису	Обсяг, який перевірено на оригінальність	Показник оригінальності/ подібності (у відсотках)	Обґрунтування використання запозичень (заповнюється у разі необхідності)
Всього				

Роботи, обсяг яких перевищує 40 арк., можуть перевірятися на оригінальність тексту вибірково, але обсяг матеріалів, що перевіряються не повинен становити менше 25% роботи.

Загальний висновок: _____

Завідувач кафедри (ПБ): _____

Той, хто перевіряв (ПБ, посада): _____

Дата